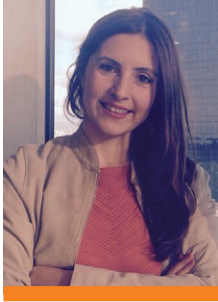

Ülke gelirleri sağlık harcamalarını etkiliyor mu?

BU YAZIDA, TÜRKİYE’NİN SAĞLIK HARCAMALARINDAKİ ARTIŞIN GELİRDEN ETKİLENME TRENDİ VE DÜNYA ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE SAĞLIK HARCAMALARININ GELİRE ORANTISAL KARŞILAŞTIRILMASINA YER VERİLMİŞTİR. KRİZ DÖNEMLERİNİN SAĞLIK, İNŞAAT VE SANAYİ SEKTÖRLERİNE ETKİSİ SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE ANALİZ EDİLEREK, EKONOMİK KRİZ DÖNEMLERİNDE DAHI SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN İSTİKRARINI DİĞER SEKTÖRLERE ORANLA KORUDUĞU GÖRÜLMÜŞTÜR.

NURŞAH SEMERCİGİL
TEB VARLIK BANKACILIĞI
YÖNETİCİSİ

GELİR ARTIŞININ SAĞLIK HARCAMALARINA ETKİSİ

Bireylerin harcanabilir gelirinin artması, internetin yaygınlaşması ile birlikte bilginin eşit ve hızlı dağılımı kişisel harcamaların içindeki teknoloji ve sağlık harcamalarının payını ve kaliteli hizmet beklentisini son yıllarda giderek artırmıştır. Artan harcanabilir gelirle hızlanan teknolojik değişim iş yapış biçimlerini değiştirmenin yanında, hizmet alma hızı beklentisinin de değişimine yol açmıştır.

Bireylerin sağlık harcamalarının temelini, tedaviler ve sağlıklı yaşam için alınan önlemler için yapılan harcamalar oluşturmaktadır. Sağlık harcamalarının artması bireylerin yaşam süresini ve kalitesini olumlu etkilemektedir. Sağlık sektörü harcamaları, sektöre yapılan yatırımları (kalifiye personel, makine, teçhizat, arge) ve teknolojik ilerlemeyi, teknolojik ilerleme ve sanayileşme de ekonomik gelişmeler paralelinde büyümeyi desteklemektedir.

Ekonomik göstergelerin olumlu yönde gelişmesi bireylerin gelir düzeyinin iyileşmesine ve ülkelerin sanayileşmesine destek olmaktadır.

Artan nüfus ile birlikte bireylerde kaliteli hizmet alma beklentisinin artması ve bu hizmeti istediği zamanda en kısa sürede tamamlama arzusu, sağlık harcamalarının artmasına ve sağlık sektörüne daha çok kaynak ayrılmasına neden olmaktadır. Toplumun sağlık harcamaları düzeyi ile ekonomik gelişmeler arasındaki bu karşılıklı nedensellik ilişkisi gelişmiş ülkelerde sağlık harcamalarının önemini, sağlık harcamalarının GSYİH içindeki payını giderek artırmıştır.

Türkiye’de gelişen ekonomi ve artan yatırım potansiyeli son yıllarda yerli ve uluslararası yatırımcıların ilgisini çekmiştir. Türkiye’de her yıl ortalama %3 artarak 75 milyona ulaşan nüfus ve yasal düzenlemelerin Avrupa standardına yaklaşması sektöre yatırımı cazip hale getirmiştir. Sağlık sektörüne yapılan yatırımlar ile birleşme ve satınalmalar artmıştır. Değişen kamu politikaları ve yeni düzenlemelerin yürürlüğe girmesinin yarattığı fayda Türkiye’nin sağlık harcamalarının Gayri Safi Yurt İçi Hasıla’ya oranını %6 seviyelerine taşımıştır. Gelişmekte olan ülkelerdeki sağlık harcamalarının GSYİH’deki oranı %6 - %7 seviyelerindedir. Türkiye’nin 1999 - 2013 yılları arası Sağlık

Harcamaları ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıla tutarları ile Sağlık harcamalarının GSYİH'ya oranı aşağıdaki grafiklerde izlenebilir. Türkiye'nin GSYİH'sı arttıkça sağlık sektörü harcamaları daha fazla oranda artmıştır. Türkiye'de GSYİH'nın 1999 - 2013 yılları arası dönemde ortalama %4 artması ve önümüzdeki dönemde de bu trendin devamının öngörülmesi sağlık sektörüne yapılan harcamaların daha büyük bir oranda artış göstereceği beklentisine yol açmaktadır.

Trendin önümüzdeki yıllarda da devam etmesi ile birlikte sağlık sektörüne ciddi yatırım ihtiyacı beklenmektedir. Türkiye'de sağlık yatırımlarının artması, bilim ve teknolojinin kullanılması sağlık harcamalarının kalitesini hızla artıracaktır. Yetersiz kaynaklar sağlık harcamalarının kalitesini azaltmaktadır. Özel sektör bilimsel buluşlar ve sağlık teknolojilerinin geliştirilmesinde önemli kapasitelere sahiptir. Bu artış karşısında kamu sağlık harcamalarının da sürdürülebilir bir şekilde karşılanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde sağlık harcamalarına ayrılan pay gelişmekte

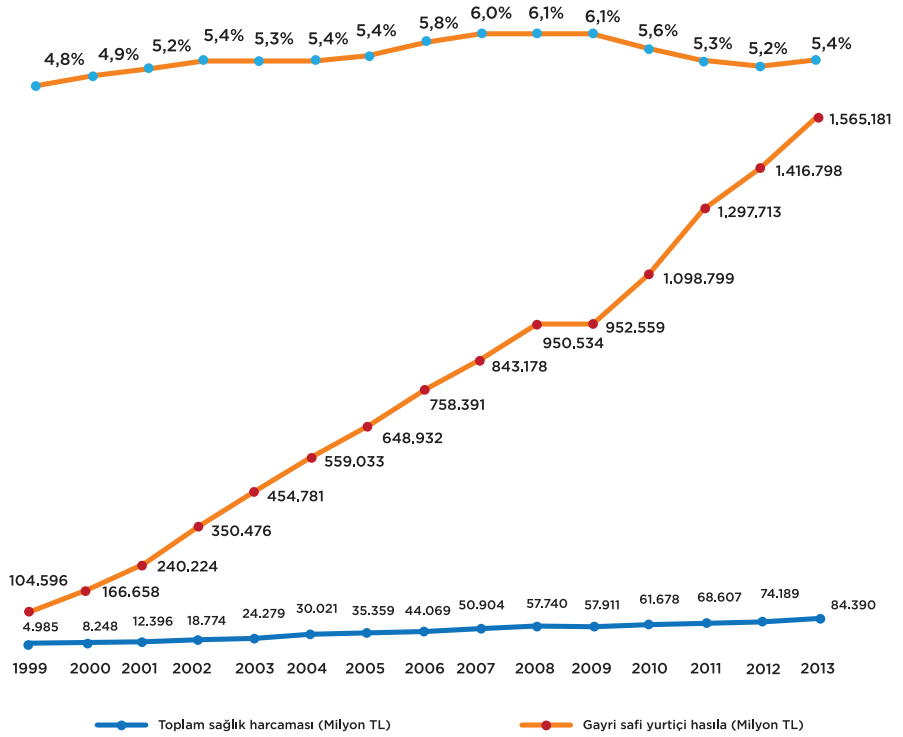
olan ülkelere göre fazladır. Ekonomik kalkınmanın sağlanmasında temel rolü olan sağlık harcamaları ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Tabloda seçilmiş ülkelerin sağlık harcamalarının Gayri Safi Milli Hasıla'ya oranını inceleyebiliriz.

KRİZ DÖNEMLERİNDE TOPLAM SANAYİ, İNŞAAT VE SAĞLIK SEKTÖRÜ HARCAMALARI ANALİZİ

Sağlık harcamaları ülkeler arasında, GSYİH'nın bir bölümü olarak ve son verilere göre, kişi başına harcama cinsinden önemli farklılıklar göstermektedir. OECD ülkelerinde ortalama olarak, kişi başına sağlık harcamaları 2000 - 2009 döneminde, her yıl reel olarak %4,1 artış göstermişti ama bu artış hızı 2009 - 2010 ve 2010 - 2011 dönemlerinde %0,2'ye düşmüştür. Birçok ülke, ekonomik krizle birlikte özellikle Avrupa'da bütçe açıklarını ve devlet borçlarını azaltmaya yardımcı olması için sağlık harcamalarını azaltmıştır. Avrupa dışındaki ülkelere sağlık harcamaları, birçok durumda, özellikle ABD'de, artış hızı azalsa bile, artmaya devam etti. Ekonomik

Bireylerin harcanabilir gelirinin artması, internetin yaygınlaşması ile birlikte bilginin eşit ve hızlı dağılımı kişisel harcamaların içindeki teknoloji ve sağlık harcamalarının payını ve kaliteli hizmet beklentisini son yıllarda giderek artırmıştır.

Türkiye'deki toplam sağlık harcamalarının GSYİH'ya oranı

Nüfusun düzenli olarak yükseldiği Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sağlık sektörüne olan talep arttıkça sektöre olan yatırım miktarı artmakta ve hizmet kalitesi beklentisi yükselmektedir.

kriz dönemlerinde diğer sektörlerdeki küçülme ise sağlık sektörünün oldukça üstünde oluşmuştur. OECD'den alınan verilere göre Türkiye'de 2009-2010 yılında inşaat sektörü üretimleri %16 küçülmüş, toplam sanayi sektörü üretimleri ise %10 küçülmüştür. Aynı dönemde sağlık harcamalarında ise yukarı yönlü seyir devam etmiş, kriz öncesi döneme göre %6 artmıştır.

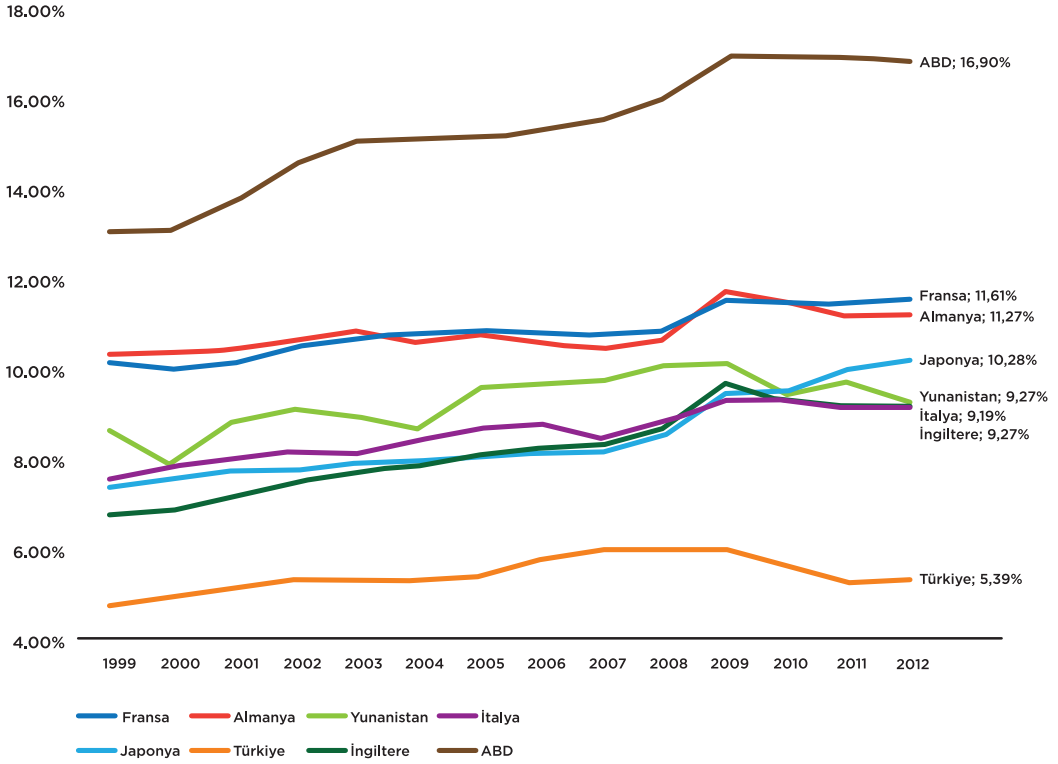
Uluslararası verilere baktığımızda ABD'de kriz dönemlerinde inşaat üretimi %15, toplam sanayi üretimi %11 azalırken sağlık harcamalarındaki artış hızı kriz öncesi dönemle aynı seyretmiştir. G7 ülkelerinin ortalamasında ise toplam sanayi üretimlerinde %15 azalma olurken sağlık harcamalarında artış görülmüştür. Krizin etkisini en çok hissedilen Yunanistan'da inşaat üretim harcamalarında %30, ekonomik sorunların devamında ise %70'e varan daralma yaşanırken, toplam sanayi üretiminde %11 küçülme olmuş, sağlık harcamalarında azalma çok kısıtlı kalarak %7 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkelerin gelirleri arttıkça sağlık

harcamaları artış göstermektedir. Gelirlerin azaldığı ekonomik sıkıntı dönemlerinde ise sağlık harcamaları ülkelerin yaşadığı olumsuz ekonomik verilerden minimum düzeyde etkilenmektedir. Büyüme dönemlerinde ortalama büyümenin üstünde artış gerçekleştiren sağlık sektörünün, ekonomik daralma döneminde etkilenmemesi sektöre olan yatırım ilgisini artırmaktadır.

Nüfusun düzenli olarak yükseldiği Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sağlık sektörüne olan talep arttıkça sektöre olan yatırım miktarı artmakta ve hizmet kalitesi beklentisi yükselmektedir. Ülkemizdeki sağlık hizmetinin kalite/fiyat dengesi Avrupa ülkelerine nispeten yüksek olması sağlık turizminde Türkiye'ye avantaj sağlamaktadır. Sermaye ihtiyacı, yetenekli doktor ve kalifiye personel yetiştirilmesi konularında devlet desteği ve yasal düzenlemelerin yapılması durumunda sağlık sektörünün toplam GSYİH payını artırması yanında turizm sektörünün etkisi kadar ülke ekonomisine katma değer yaratması kaçınılmazdır.

Seçilmiş ülkelerin toplam sağlık harcamalarının GSYİH'ya oranı

KAVRAMLAR

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH):

Ülke sınırları içinde belirli bir zaman diliminde üretilen tüm nihai mal ve hizmetlerin para birimi cinsinden değeridir.

İngilizce: GDP (Gross Domestic Produce)

OECD:

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, 34 üye ülkenin bulunduğu uluslararası bir ekonomi örgütüdür.

İngilizce: Organisation for Economic Cooperation and Development

G7 Ülkeleri:

İngiltere, Kanada, İtalya, Fransa, Almanya, Japonya, ABD

Yararlanılan Kaynaklar:

TÜİK www.tuik.gov.tr
OECD www.oecd.org

Ülkelerin gelirleri artıkça sağlık harcamaları artış göstermektedir. Gelirlerin azaldığı ekonomik sıkıntı dönemlerinde ise sağlık harcamaları ülkelerin yaşadığı olumsuz ekonomik verilerden minimum düzeyde etkilenebilmektedir. Büyüme dönemlerinde ortalama büyümenin üstünde artış gerçekleştiren sağlık sektörünün, ekonomik daralma döneminde etkilenebilmesi sektöre olan yatırım ilgisini artırmaktadır.

